

УДК: 316.334.23

**ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ ТА ЇХ РОЛЬ У
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**<https://orcid.org/0000-0001-6450-4740>

Горбунова Анна Володимирівна, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, email: gor_an_v@ukr.net, т. +380678936404

Череп Олександр Григорович, професор кафедри управління персоналом та маркетингу, доктор економічних наук, доцент, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, email: cherep2508@gmail.com, т. +380951010381 <https://orcid.org/0000-0002-3098-0105>

Anna Gorbunova, associate professor of Department of Finance, banking and insurance, PhD, associate professor, **Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia**

Oleksandr Cherep, professor of Department of staff and marketing management, PhD in Economics, associate professor, **Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia**

A. Gorbunova, O. Cherep, An evolution of development of business-incubators and their role are in the vital functions of small enterprise

In modern conditions for providing effective activity of domestic small and middle enterprises it is necessary to know experience of business-incubators implementation in highly developed countries as a progressive form of business activity organization, which is based on innovations. It is investigated, that business-incubators are able to provide favourable organizationally-economic conditions for small and midsize businesses development, to promote the competitiveness of enterprises and companies at the market by the grant of all-round help to the businessmen at all stages of enterprises' organization and functioning. It is analysed in the article, that three models of business-incubators were formed as a result of evolution's development: unprofitable organizations (granting standard, limit set of services); commercialization of research-and-developments (realization of knowledge and technologies transferring, providing competitiveness on regional and national levels); Internet-incubators (providing conditions for the growth of science-intensive business; granting information services and networking have become basic functions; the orientation of incubators' activity is aimed to profit). As a result of the theoretical research, the understanding of the essentially different categories of virtual incubators has been studied and formed: Incubator of Ideas – Internet-incubator as a company specializing in creating startups for the purpose of their further sale to investors and Infrastructure Incubator – Internet-incubator which provides opportunities to organize company representation in the Internet.

Горбунова А.В., Череп О.Г. Еволюція розвитку бізнес-інкубаторів та їх роль у життєдіяльності малого підприємництва

У сучасних умовах для забезпечення ефективної діяльності вітчизняних малих і середніх підприємств необхідно знати досвід впровадження бізнес-інкубаторів у високорозвинених країнах як прогресивної форми організації діяльності бізнесу на інноваційній основі. Досліджено, що бізнес-інкубатори спроможні забезпечити сприятливі організаційно-економічні умови для розвитку малого і середнього бізнесу, підвищити конкурентоздатність підприємств і компаній на ринку шляхом надання всебічної допомоги підприємцям на всіх стадіях організації і функціонування підприємств. У статті проаналізовано, що в результаті еволюції розвитку сформувалося три моделі бізнес-інкубаторів: безприбуткові організації (надання стандартного, обмеженого набору послуг); комерціалізація досліджень і розробок (здійснення трансферу знань і технологій, забезпечення конкурентоспроможності на регіональному і національному рівнях); Інтернет-інкубатори (забезпечення умов для зростання наукомісткого бізнесу, основними функціями стає надання інформаційних послуг і формування мереж, орієнтація діяльності інкубаторів спрямована на прибуток). У результаті проведеного теоретичного дослідження вивчено та сформовано розуміння принципово різних категорій віртуальних інкубаторів: інкубатор ідей – Інтернет-інкубатор як компанія, що спеціалізується на створенні стартапів з метою їх подальшого продажу інвесторам та інкубатор інфраструктури – Інтернет-інкубатор, який надає можливості для організації представництва компанії в Інтернеті.

Горбунова А. В., Череп А. Г. Эволюция развития бизнес-инкубаторов и их роль в жизнедеятельности малого предпринимательства

В современных условиях для обеспечения эффективной деятельности отечественных малых и средних предприятий необходимо знать опыт внедрения бизнес-инкубаторов в высокоразвитых странах

как прогрессивной формы организации деятельности бизнеса на инновационной основе. Исследовано, что бизнес-инкубаторы способны обеспечить благоприятные организационно-экономические условия для развития малого и среднего бизнеса, повысить конкурентоспособность предприятий и компаний на рынке путем предоставления всесторонней помощи предпринимателям на всех стадиях организации и функционирования предприятий. В статье проанализировано, что в результате эволюции развития сформировалось три модели бизнес-инкубаторов: неприбыльные организации (предоставление стандартного, ограниченного набора услуг); коммерциализация исследований и разработок (осуществление трансферта знаний и технологий, обеспечение конкурентоспособности на региональном и национальном уровнях); создание Интернет-инкубаторов (обеспечение условий для роста наукоемкого бизнеса, основными функциями становится предоставление информационных услуг и формирования сетей, ориентация деятельности инкубаторов направлена на получение прибыли). В результате проведенного теоретического исследования изучено и сформировано понимание принципиально разных категорий виртуальных инкубаторов: инкубатор идей - Интернет-инкубатор как компания, специализирующаяся на создании стартапов с целью их дальнейшей продажи инвесторам и инкубатор инфраструктуры - Интернет-инкубатор, который предоставляет возможности для организации представительства компании в Интернете.

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах, коли малі підприємства є рушійною силою економіки, стає необхідним дослідити основні напрями оптимізації їх формування і розвитку. Практика господарювання свідчить, що наявність у регіонах великої кількості малих підприємств, слугує підвищенню рівня життя, зайнятості населення, поживленню економіки. Малі підприємства, в той же час, є основними суб'єктами економіки, що розробляють та реалізують інновації. Одним із напрямів оптимізації розвитку малих підприємств є функціонування в регіонах бізнес-інкубаторів.

Бізнес-інкубатори будучи базовим елементом інфраструктури розвитку й підтримки малого підприємництва, одночасно є інструментом структурної, соціально-економічної й інноваційної політики. В рамках діяльності бізнес-інкубатору досягається погодження інтересів малого бізнесу, дослідницьких і навчальних закладів, промисловості та регіональної влади.

Бізнес-інкубатори на світовому просторі мають вже досить солідну історію. Більшість розвинених країн світу почали впроваджувати ці структурні елементи ще із середини минулого сторіччя. Уже багато часу у світі бізнес-інкубатор виступає могутнім інструментом підтримки малого та середнього бізнесу, що є основною опорою економічного розвитку країни.

В сучасних умовах для забезпечення ефективної діяльності вітчизняних малих і середніх підприємств необхідно знати особливості еволюційного розвитку бізнес-інкубаторів у світі з метою вивчення основних проблем на кожному із етапів і напрямів їх усунення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблем формування й функціонування бізнес-інкубаторів, їх ролі у розвитку малого і середнього підприємництва на інноваційній основі, зробили вітчизняні та зарубіжні вчені. Так, вчені О. В. Абакуменко, Л. О. Коваленко, Н. А. Марченко вивчають питання складових механізму національної інноваційної системи, місця бізнес-інкубаторів у цьому механізмі; складові майбутнього успіху учасників бізнес-інкубатора та критеріїв їх оцінки [1].

Дослідниця Ю. Г. Бочарова у своїй праці [2] обґрунтувала значення та роль елементів інноваційної інфраструктури у забезпеченні конкурентоспроможності країн в умовах глобалізації. Досліджено сутність та форми бізнес-інкубаторів в Україні та світі. Визначено кількісні та якісні особливості їх становлення та розвитку. Встановлено значення та роль бізнес-інкубаторів для розвитку підприємництва та конкуренції.

У своїй праці [3] О. М. Паламарчук на основі аналізу діяльності ефективно діючих бізнес-інкубаторів в Україні стверджує, що основною концепцією бізнес-інкубатора в наших реаліях має бути не стільки надання консультативних послуг і виконання конкретних замовлень підприємців, скільки створення умов для становлення світогляду приватного власника та його адаптації до ринкового середовища, сприяння досягненню

необхідного рівня професіоналізму.

На думку О. В. Якушева сучасні регіональні підходи до процесів бізнес-інкубування викликані процесами інтеграції, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та інтелектуалізацією кластерних моделей розвитку, що у свою чергу змінюють бізнес-процеси як соціально-економічне явище в системі менеджменту. Наведено регіональну перспективу створення та функціонування деяких видів інноваційно-освітніх кластерів в Україні, а також парадигма відносин управлінського впливу та створення бізнес-інкубаторів в регіоні [4].

Виділення невирішеної проблеми. Поряд із цим слід зазначити, що недостатньо дослідженими залишаються питання щодо еволюції виникнення і розвитку бізнес-інкубаторів, що має важливе значення для з'ясування ролі цих інституціональних структур як інструментів політики, їх впливу на розвиток науки і технологій на регіональному, міжрегіональному, національному й глобальному рівнях.

Метою статті є узагальнення досвіду впровадження бізнес-інкубаторів у високорозвинених країнах як прогресивної форми організації діяльності малого і середнього підприємництва на інноваційній основі, виокремлення етапів їх еволюційного розвитку на базі відповідних критеріїв.

Результати дослідження. В сучасних умовах розвитку малого підприємництва актуального значення набуває впровадження прогресивної форми організації підприємництва – бізнес-інкубаторів, яка спроможна забезпечити сприятливі організаційно-економічні умови для розвитку малого і середнього бізнесу, підвищення конкурентоздатності підприємств і компаній на ринку шляхом надання всебічної допомоги підприємцям на всіх стадіях організації і функціонування підприємств [5].

У теперішній час варто говорити не про конкретні бізнес-інкубатори як такі, а про бізнес-інкубування як безперервного процесу регіонального розвитку, що сприяє підвищенню ефективності малого і середнього підприємництва [6].

Інкубатор, як форма й елемент інноваційної інфраструктури, знаходиться в постійному розвитку, логіку якого багато в чому допомагає зрозуміти історія виникнення, еволюція розвитку і поширення інкубаторів.

На початок третього тисячоліття у світі нараховувалося понад три тисячі бізнес-інкубаторів. Як інструмент підтримки малого і середнього бізнесу, зокрема і в інноваційній сфері, ці структури широко використовуються у різних країнах світу [7].

Зазначимо, що найбільше розповсюдження бізнес-інкубатори отримали в США. Один з перших американських інкубаторів бізнесу було засновано на початку 60-х років. В Пенсільванії спільними зусиллями міської влади і університету було створено науково-технологічний парк, до якого увійшли малі підприємства з числа кращих молодих фірм. Для поповнення знань підприємцями в галузі бізнесу, Науковий центр, який здійснював управління цим проектом, залучив до співробітництва юристів, бухгалтерів і фахівців у сфері венчурного капіталу. У теперішній час Пенсільванський бізнес-інкубатор займає більше десяти приміщень, у ньому розміщено більше сотні організацій і зайнято більше 10 тис працівників [8].

На початковому етапі бізнес-інкубатори в США створювалися з метою підготовки підприємців для ведення бізнесу. Проте, в міру їх росту й розширення, головним завданням стало створення робочих місць завдяки організації нових фірм і виробництва нових продуктів. Приблизно 40% інкубаторів – це технологічні інкубатори. Біля 30% – так звані змішані інкубатори, у яких функціонують компанії різного профілю, 30%, що залишилися, орієнтуються на підтримку певних верств населення.

Приблизно 75% інкубаторів є безприбутковими структурами. Половина усіх інкубаторів підтримується урядом і різними неурядовими організаціями.

У 80-і роки підтримкою інкубаторів займалося Управління по захисту інтересів малого бізнесу. У теперішній час подібні програми розробляються переважно за ініціативою місцевих структур влади. Вони оцінюють необхідність створення бізнес-

інкубаторів і спрямовують свої рекомендації у федеральні органи, на основі яких їм виділяються гранти і позичкові кошти. Приблизно 70% американських інкубаторів отримують державні субсидії. В цілому в країні у стінах бізнес-інкубаторів «виживають» майже 47% підприємств [8].

Друге місце по кількості бізнес-інкубаторів займають країни Європейського Союзу. Лідерами тут є Великобританія, Німеччина і Франція. У європейських країнах накопичений досить різноманітний досвід державної підтримки бізнес-інкубаторів.

Завдяки масштабній реструктуризації промисловості наукового сектора Німеччина стала лідером інкубаторського руху за останні 15 років. Серед основних цілей бізнес-інкубаторів можна виділити наступні: надання допомоги при організації інноваційних фірм, підтримка компаній, що забезпечують трансферт технологій з дослідницького в реальний сектор економіки, просування високотехнологічних проєктів, а також проведення робіт, які сприяють регіональному і міському розвитку. Фінансування інкубаторів здійснюється, в основному, за рахунок надання їм муніципальних банківських заощаджень, а також за рахунок субсидій, що надаються містами, в яких вони розташовані.

Згідно з даними дослідження науковців 38% інкубаторів здатні самостійно покривати свої витрати, використовуючи доходи від оренди, надання послуг і просування проєктів. 40% інкубаторів отримують державні субсидії, а 22% — структурні субсидії. В середньому, інкубатори покривають більше 50% своїх експлуатаційних витрат.

Лише протягом 90-х років ХХ століття завдяки діяльності бізнес-інкубаторів сектором малого бізнесу було створено близько 80% нових робочих місць у Європі та США. Потреба у бізнес-інкубуванні зумовлена також соціально-економічною природою малого підприємництва : протягом трьох років роботи виживає лише 14-30% новостворених малих підприємств. Тоді як у бізнес-інкубаторі ця чисельність становить 85-86% [9].

В Україні перші бізнес-інкубатори були створені наприкінці 90-х рр. минулого століття. Серед них: технологічний бізнес-інкубатор “Харківські технології”, бізнес-інкубатор Херсонської промислової палати, бізнес-інкубатор Об’єднаного профкому Чорнобильської АЕС тощо. Метою їхнього функціонування було навчання менеджменту, маркетингу, бізнес-плануванню; маркетингові дослідження конкурентоспроможності продукту і методів його просування та ін.

У 2016 році, за даними Держпідприємництва, зареєстровано понад 70 бізнес-інкубаторів. За даними ж нещодавно проведеного Українською асоціацією бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів моніторингу діяльності бізнес-інкубаторів, їхня чисельність виявилася значно меншою і складає лише близько 10-ти бізнес-інкубаторів, які реально працюють. Така суттєва розбіжність у даних спричинена, насамперед, досі законодавчо не визначеним поняттям бізнес-інкубатора [10].

Дослідження свідчать, що на сьогоднішній день чітко вимальовуються три покоління і відповідно три моделі бізнес-інкубаторів (табл. 1).

На початковому етапі бізнес-інкубатори використовувалися для проведення реструктуризації і диверсифікації економіки на регіональному рівні, а також для створення нових робочих місць, забезпечення соціальної стабільності в регіонах. Взаємодія інкубатора з іншими інституціональними структурами регіону і суб’єктами політики замикалася, як правило, на регіональних структурах влади. Серед послуг в першій моделі особливе значення мало забезпечення підприємств площами. Саме з орендою приміщень зв’язувалася роль інкубаторів в підтримці малого бізнесу, і саме оренда приміщення розглядалася в якості ключової характеристики, що відрізняє інкубатори від інших інструментів політики, пов’язаних з підтримкою малого бізнесу.

Формування і розвиток 2-го покоління бізнес-інкубаторів зумовлене зміною умов розвитку і прискоренням ритму еволюції. По-перше, з прискоренням самого ритму розвитку науки і технологій виникла необхідність прискорення трансферту знань і

технологій, а також процесів комерціалізації досліджень і розробок. Це зумовило появу таких інституціональних структур, як дослідницькі spin-offs компанії, технологічні фірми в галузях науки і технологій, що швидко розвиваються, і поставило на порядок денний завдання дослідження інструментів політики, які слід було б використати для підтримки цих структур. По-друге, змінилися умови існування, виживання і розвитку самих малих підприємств, змінилися вимоги, які пред'являє до них бізнес-середовище і, як наслідок, змінилися вимоги малих підприємств до бізнес-інкубаторів. Для того, щоб вижити, площі і стандартного набору послуг стало вже недостатньо. Необхідно було відкрити доступ до інформації, фінансових ресурсів, технологій, постійного підвищення професійного рівня працівників малих підприємств і менеджерів інкубаторів.

Таблиця 1 – Еволюція моделі бізнес-інкубаторів

Моделі бізнес-інкубаторів	Базисна характеристика моделі
1-е покоління бізнес-інкубаторів (кінець 70-х років – кінець 80-х років)	Некомерційні, безприбуткові організації. Надання стандартного, обмеженого набору послуг (здача приміщення в оренду, надання комунальних послуг, забезпечення підприємств засобами комунікацій). Інкубатори змішаного типу, не спеціалізовані
2-е покоління бізнес-інкубаторів (початок 90-х років – кінець 90-х років)	Комерціалізація досліджень і розробок. Здійснення трансферу знань і технологій, забезпечення конкурентоспроможності на регіональному і національному рівнях. Вбудовування в регіональну і національну стратегію по формуванню кластерів у тих чи інших галузях технологічного розвитку, в регіональну і національну наукову, інноваційну і технологічну стратегію. Перехід до спеціалізованих інкубаторів
3-є покоління бізнес-інкубаторів (початок 2000-х років – до теперішнього часу)	Створення Інтернет-інкубаторів. Забезпечення умов для зростання науково ємного бізнесу. Основними функціями стає надання інформаційних послуг і формування мереж. Створюються венчурними фірмами чи крупними транснаціональними консалтинговими компаніями. Орієнтація діяльності на прибуток.

Джерело: складено за [5; 11]

Зазначимо, що у частині створення інкубаторів 2-го покоління більше половини обстежених інкубаторів ЄС були орієнтовані на підтримку наукомістких і високотехнологічних компаній і на виконання місії по забезпеченню умов для трансферу знань. Ще одна відмітна особливість таких інкубаторів полягає в тому, що вони виходять за рамки суто регіональної політики, їх значущість піднімається на національний і навіть на міжнародний рівень. Інкубатори, як інструмент політики, починають вже використовуватися на рівні таких геополітичних утворень, як Європейський союз. У ньому інкубатори зведені в ранг пріоритетів інноваційної політики і політики підтримки малого бізнесу, тому дуже відчутна підтримка цих структур з фондів Європейського союзу — 13,4% обстежених бізнес-інкубаторів отримали підтримку з фондів ЄС [5].

Крім того, на цьому етапі змінилася роль різних суб'єктів політики в інкубаторському русі. З'явилися нові учасники, а саме: наукові організації і університети, фінансові структури, і одночасно трансформувалася роль неурядових організацій і приватного сектора. Таким чином, регіональні і національні структури влади як і раніше залишилися основними суб'єктами, які надають фінансову підтримку інкубаторам. Проте новим стало формування партнерства між державним і приватним секторами, яке вже зводиться в ранг політики. Таким чином, поступово почали створюватися передумови для переходу від неприбуткової до комерційної концепції бізнес-інкубаторів.

У рамках 2-го покоління велика частина інкубаторів залишається структурами неприбутковими. Проте вже узятий курс на мінімізацію субсидій, на досягнення інкубаторами точки самоокупності, і це зводиться в ранг пріоритетів політики. Таким чином, в цих умовах закладається основа для переходу до нової концепції функціонування цих інституціональних структур, а саме до комерційної моделі [5].

Новою функцією бізнес-інкубаторів стало стимулювання взаємодії між фірмами інкубатора. Якщо раніше самі процеси виникнення взаємодоповнюючих фірм відбувалися в порядку самоорганізації, то у рамках 2-го покоління формування взаємодоповнюючих фірм включається до завдання інкубаторів, і ця функція здійснюється шляхом розробки критеріїв прийому фірм у бізнес-інкубатор, причому самі фірми більшою мірою розглядають цей аспект в якості найважливішої переваги, яку вони отримують, працюючи в стінах інкубатора.

Змінився склад послуг і сам підхід бізнес-інкубаторів до їх надання своїм клієнтам. Інкубатори почали орієнтуватися, по-перше, на надання послуг, які малі підприємства не можуть отримати на ринку, і, по-друге, на виявлення і формування того комплексу послуг, який був би достатній для успішного розвитку малих підприємств. Інкубатори узяли на себе місію по формуванню свого роду мосту між малими підприємствами і фінансовими структурами стосовно постачання грошових ресурсів. Деякі бізнес-інкубатори стали формувати невеликий фонд для забезпечення фінансової підтримки малим підприємствам на стартовій стадії. Менеджери інкубаторів почали ініціювати або надавати організаційну допомогу при створенні кредитних спілок, лізингових компаній при інкубаторах.

Відносно оплати послуг бізнес-інкубатори також намагаються маневрувати. Для підприємств на стартовій стадії багато інкубаторів роблять послуги безкоштовно, а в міру розгортання бізнесу переходять до надання послуг за субсидованими цінами. За даними обстеження, проведеного під егідою Європейської комісії, в Європейському союзі близько 30% бізнес-інкубаторів безкоштовно робили внутрішні послуги для малих підприємств незалежно від їх життєвого циклу і більше 45% інкубаторів надавали послуги за субсидованими цінами. Що стосується зовнішніх послуг, то близько 30% бізнес-інкубаторів робили такого роду послуги за субсидованими цінами, і лише близько 4% - безкоштовно [5].

Дослідження свідчать, що починаючи з другої половини 90-х років паралельно з 2-м поколінням почало формуватися 3-є покоління інкубаторів. Фактично базисні характеристики 3-ї моделі почали утворюватися і апробуватися в секторі інформаційно-комунікативних технологій.

Варто зазначити, що ключовим завданням інкубаторів 3-го покоління є забезпечення умов для зростання тієї частини наукомісткого бізнесу, який відноситься до технологічних областей, що швидко розвиваються. Таким чином, на інкубатори цього покоління випала місія "двигуна" структурно-технологічних змін, причому нині цю місію вони виконують не як інструмент національної і регіональної політики, а як інструмент, який використовується приватним сектором в процесі самоорганізації для формування нових ринків і зміцнення своїх позицій на них.

Відмітною особливістю інкубаторів тут є їх орієнтація не просто на самоокупність, а на виробництво прибутку. Більше того, самі доходи інкубаторів ростуть з доходів на інвестиції, які інкубатор сам вкладає в розвиток малих підприємств. Це змінює основні базисні постулати, які були півстоліття тому закладені в основу інкубаторів як безприбуткових інституціональних структур.

Більше того, їх основними функціями стає надання послуг, як правило, інформаційних і формування мереж. У справі забезпечення успіху діяльності інкубаторів 3-го покоління на перший план виходить здатність менеджерів створити добре організовані мережі стратегічних партнерів, тобто стратегічні мережі і кваліфікація менеджерів стають ключем до успіху.

Виникнення і розвиток бізнес-інкубаторів 3-го покоління обумовлено переходом економіки від «традиційної» до «інформаційної». Ключовими є дві відміни «інформаційної» економіки від «традиційної», а саме [12]:

- 1) високі вимоги до кваліфікації співробітників фірм, що обумовлює необхідність постійного навчання і підвищення кваліфікації працівників;
- 2) інноваційність як основна умова досягнення фірмою успіху.

В таких умовах вирішальна роль належить віртуальним бізнес-інкубаторам – інкубаторам «без стін». Вирізняють дві принципово різні категорії віртуальних інкубаторів:

1. Інкубатор ідей – інтернет-інкубатор як «компанія, що спеціалізується на створенні стартапів (компаній-початківців) з метою їх подальшого продажу інвесторам [13]. Тут мова йде про інноваційні товари та послуги, для пропозиції на ринок яких створюється стартап, при цьому середовищем для розповсюдження подібних товарів і послуг виступає виключно Інтернет.

2. Інкубатор інфраструктури – Інтернет-інкубатор, який надає можливості для організації представництва компанії в Інтернеті. З одного боку компанія може займатися традиційним бізнесом, а Інтернет для неї можна розглядати як засіб залучення клієнтів, інструмент для розширення ринків збуту, а з іншого – компанія може бути орієнтована на ведення бізнесу виключно в Інтернеті і повністю покладатися на інкубатор при вирішенні маркетингових завдань.

Висновки. Результати проведеного дослідження свідчать, що бізнес-інкубування є одним із найбільш ефективних способів підтримки малого підприємства, інфраструктурних механізмів підтримки підприємства, розрахованих на довгостроковий період. Досвід високорозвинених країн свідчить, що розвиток бізнес-інкубаторів сприяє створенню малих і середніх підприємств, як правило, інноваційного типу.

В результаті еволюції розвитку сформувалося три моделі бізнес-інкубаторів: 1) безприбуткові організації. Надання стандартного, обмеженого набору послуг (здача приміщення в оренду, надання комунальних послуг, забезпечення підприємств засобами комунікацій). Інкубатори змішаного типу; 2) комерціалізація досліджень і розробок. Здійснення трансферу знань і технологій, забезпечення конкурентоспроможності на регіональному і національному рівнях. Перехід до спеціалізованих інкубаторів; 3) створення Інтернет-інкубаторів. Забезпечення умов для зростання наукомісткого бізнесу. Основними функціями стає надання інформаційних послуг і формування мереж. Орієнтація діяльності інкубаторів спрямована на прибуток.

Інкубування бізнесу в Україні дозволить вирішити ряд актуальних проблем регіональної економіки, а саме: розвиток інноваційного підприємництва і конкурентного середовища, створення додаткових робочих місць і зниження соціальної напруженості, реструктуризація виробництв і розвиток прогресивних галузей економіки у сфері малого і середнього бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Абакуменко О. В. Роль бізнес-інкубаторів у активізації інноваційного розвитку країни / О. В. Абакуменко, Л. О. Коваленко., Н. А. Марченко // Науковий вісник Полісся. – 2015. – № 3 (3). – С. 52 – 60.
2. Бочарова Ю. Г. Роль та значення бізнес-інкубаторів у розвитку конкуренції / Ю. Г. Бочарова // Молодий вчений. – 2015. – № 10 (25), частина 1. – С. 95-97.
3. Паламарчук О. М. Особливості функціонування бізнес-інкубаторів в Україні. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2016/1900-1469372698.pdf>.
4. Якушев О. В. Регіональні аспекти розвитку бізнес-інкубаторів в Україні / О. В. Якушев // Економіка і організація управління. – 2016. – № 2 (22). – С. 116-125.
5. Гапоненко Н. В. Трансформація моделі бізнес-інкубаторов на пути к экономике знаний. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf>.
6. Кравченко М. В. Особенности бизнес-инкубирования в России и за рубежом. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.sworld.com.ua/simpoz4/166.pdf>.
7. Научно-информационный материал «Международный опыт бизнес-инкубирования» / Н. П. Иващенко, Ф. Ш. Федорова. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.msu.ru/projects/amv/doc/h6_1_6_1_nim2.pdf.
8. Гапоненко В. Ф. Бизнес-инкубаторы в Национальной инновационной системе. / В. Ф. Гапоненко. М.: Современная экономика и право, 2006. – 217 с.
9. Васильева Л. М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємства /

Л. М. Васильева // *Держава та регіони : науково-виробничий журнал*. – 2010. – № 1. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_1/files/EC110_11.pdf.

10. Чухно О.В. Українські бізнес-інкубатори: тенденції, проблеми, перспективи. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.businesslaw.org.ua/business-inkubatory/>.

11. *Оптимальная практика организации работы бизнес-инкубаторов*. – Женева: Организация объединенных наций. 2001. – 123 с.

12. Колдовский В. В. Виртуальные бизнес-инкубаторы как инструмент развития малых инновационных фирм и повышения инвестиционной привлекательности регионов. / В. В. Колдовский // *Вісник Української академії банківської справи*. – 2007. – № 1 (22). – С. 108-114.

13. Рухина Э. Почем яйца? *InterNet magazine*. №20. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.gagin.ru/internet/20/index.html>

Referenses:

1. Abakumenko O. V., Kovalenko L. O., Marchenko N. A. (2015), "The role of business incubators in enhancing the country's innovation development", ["*Rol biznes-inkubatoriv u aktyvizatsii innovatsiinoho rozvytku krainy*"], *Naukovyi visnyk Polissia*, No. 3 (3), pp. 52 – 60.

2. Bocharova Yu. H. (2015), "The role and importance of business incubators in the competition development" ["*Rol ta znachennia biznes-inkubatoriv u rozvytku konkurentsii*"], *Molodyi vchenyi*, No 10 (25), chastyna 1, pp. 95 – 97.

3. Palamarchuk O. M. "Special features of business partnership in Ukraine" ["*Osoblyvosti funktsionuvannia biznes-inkubatoriv v Ukraini*"], available at: <http://oaji.net/articles/2016/1900-1469372698.pdf>

4. Yakushev O. V. (2016), "Regional aspects of the business incubators development in Ukraine" ["*Rehionalni aspekty rozvytku biznes-inkubatoriv v Ukraini*"], *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, No 2 (22), pp. 116 – 125.

5. Haponenko N. V. "Transformation of a business incubator model towards a knowledge economy" ["*Transformatsiia modely byznes-ynkubatorov na puty k ekonomyke znanyi*"], available at: <http://emag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf>.

6. Kravchenko M. V. "Features of business incubation in Russia and abroad" ["*Osobennosti byznes-ynkubyrovanyia v Rossyy u za rubezhom*"], available at: <https://www.sworld.com.ua/simpoz4/166.pdf>.

7. Yvashchenko N. P., Fedorova F. Sh. "International experience in business incubation" ["*Nauchno-ynformatsyonnyi materyal «Mezhdunarodnyi opyt byznes-ynkubyrovanyia»*"], available at: https://www.msu.ru/projects/amv/doc/h6_1_6_1_nim2.pdf.

8. Haponenko, V. F. (2006). *Byznes-ynkubatory v Natsionalnoi ynnovatsyonnoi systeme [Business Incubators in the National Innovation System]*. Moscow: *Sovremennaiia ekonomika y pravo*. – 217 p. [In Russian].

9. Vasylieva L. M. (2010) "Business Incubators as part of Small Business Support Infrastructure" ["*Biznes-inkubatory yak chastyna infrastruktury pidtrymky maloho pidpriemnytstva*"], *Derzhava ta rehiony : naukovovyrobnychi zhurnal*, No 1, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2010_1/files/EC110_11.pdf.

10. Chukhno O. V. "Ukrainian Business Incubators: Trends, Problems, Prospects" ["*Ukrainski biznes-inkubatory: tendentsii, problemy, perspektyvy*"], available at: <https://www.businesslaw.org.ua/business-inkubatory/>.

11. United nation organization (2001) *Optymalnaia praktika orhanizatsii raboty biznes-ynkubatorov [Best Practice for Organizing Business Incubators]*. Zheneva: *Orhanizatsiia obedinennykh natsii*. 123 p. [In Russian].

12. Koldovskiy V. V. (2007), "Virtual business incubators as a tool for the development of small innovative firms and increasing the investment attractiveness of regions" ["*Vyrtualnye byznes-ynkubatory kak ynstrument razvytyia malykh ynnovatsyonnykh firm y povysheniia ynvestytsyonnoi pryvlekatelnosti rehyonov*"], *Visnyk Ukrainsoi akademii bankivskoi spravy*, No 1 (22), pp. 108 – 114.

13. Rukhyna E. "How much eggs?" ["*Pochem yaitsa?*"], *InterNet magazine*, No 20, available at: <http://www.gagin.ru/internet/20/index.html>.

Keywords: business incubator, small enterprises, innovative infrastructure, incubator of the ideas, infrastructure incubator.

Ключові слова: бізнес-інкубатор, малі підприємства, інноваційна інфраструктура, інкубатор ідей, інкубатор інфраструктури.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, малые предприятия, инновационная инфраструктура, инкубатор идей, инкубатор инфраструктуры.

Рецензент: М. М. Іванов, д.е.н., професор, Запорізький національний університет

Перевірено на плагіат системою: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/7497173>